

бібліотека України імені В. О. Сухомлинського : офіц. сайт. Київ, 2020. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/пирогов-м-і/> (дата звернення: 05.11.2020).

КОНЦЕПЦІЯ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ (1996): ДЖЕРЕЛОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ

Т. М. Дерев'янко, науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики

У рамках виконання наукового дослідження «Педагогічна наука та освіта в особах, документах, бібліографії» (науковий керівник – Л. Д. Березівська, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України; 2020–2022 рр.) розпочалася робота над хрестоматією «Антологія текстів з реформування змісту загальної середньої освіти в Україні (1991–2017)», зокрема формування I розділу видання. Нами віднайдено й опрацьовано низку документів, створених упродовж 1991–2001 рр., які відображають концептуальні засади реформування змісту вітчизняної шкільної освіти. Одним із них є Концепція державного стандарту загальної середньої освіти в Україні [4].

Здійснивши історіографічний пошук, з'ясовано, що зазначений документ у контексті дослідження історії розвитку національної освітньої системи побіжно розглядали у своїх публікаціях такі українські вчені, як К. Баханов [1], Л. Березівська [2], В. Галах [3], А. Махінко [5], Л. Паращенко [6] та інші. Однак цілісно й ґрунтовно представлена концепція не вивчалася.

Зважаючи на реформаційні процеси в освітній галузі, що розпочалися зі здобуттям незалежності України, і нові виклики часу, вкрай необхідним та актуальним стало розроблення нормативного документа, який би відображав суспільний ідеал освіченості людини, враховував реальні можливості особи й системи освіти в його досягненні, а також визначав обсяг змісту загальної середньої освіти [4, с. 7]. Саме тому в 1994 р. розпочалася робота над Концепцією державного стандарту загальної середньої освіти в Україні [5, с. 216]. 22 січня 1996 р. спільним наказом Міністерства освіти України, Національної академії наук України та Академії педагогічних наук України було створено Науково-координаційну раду (голова – О. Я. Савченко), яка й представила проєкт документа [4, с. 4]. 22 травня 1996 р. його затверджено рішенням колегії Міністерства освіти України [4, с. 2].

Концепція складається із 7 невеликих за обсягом структурних частин: «Загальні положення», «Загальна структура стандарту», «Базовий навчальний план», «Освітні стандарти галузей знань», «Державні гарантії одержання загальної середньої освіти», «Державні вимоги до рівня освіченості», «Порядок введення в дію стандарту».

У першому розділі йдеться про нагальну потребу створення державного стандарту загальної середньої освіти та подається тлумачення цього терміна. У другому – відображено структуру стандарту, який має містити базовий навчальний план; освітні стандарти галузей знань; державні гарантії одержання

середньої освіти; державні вимоги до рівня засвоєння змісту загальної середньої освіти за ступенями навчання.

Наступні чотири розділи ретельно описують змістове наповнення кожного із зазначених вище складників державного стандарту.

В останньому, сьомому, розділі прописано порядок введення в дію стандарту та визначено строк, після спливання якого він має бути переглянутий і перезатверджений.

Отже, Концепція державного стандарту загальної середньої освіти в Україні стала першим із часу проголошення незалежності документом, у якому унормовано систему показників про результати шкільної освіти й освіченість особи. Саме тому розроблення її має непересічне значення та є важливим етапом у процесі реформування й становлення національної освіти, зокрема однієї з її ланок – загальної середньої.

Список використаних джерел

1. Баханов К. Державний стандарт загальної середньої освіти: шляхи вдосконалення. *Рідна шк.* 2006. № 6. С. 4–6.
2. Березівська Л. Д. Реформування змісту загальної середньої освіти в незалежній Україні (1991–2002): джерелознавчий підхід. *Innovative Development of Science and Education* : abstr. of 2nd Intern. sci. and practical conf., Athens, Greece, 26–28 Apr. 2020. Athens, 2020. P. 245–249. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2020/04/INNOVATIVE-DEVELOPMENT-OF-SCIENCE-AND-EDUCATION-26-28.04.20.pdf> (дата звернення: 06.11.2020).
3. Галах В. В. Специфіка реформ середньої освіти в незалежній Україні. *Таврійський вісн. освіти.* 2014. № 4. С. 274–281.
4. Концепція державного стандарту загальної середньої освіти України : дод. 1 до рішення колегії М-ва освіти України від 22.05.1996 р. № 8/3-6. *Інформ. зб. М-ва освіти України.* 1996. № 17/18. С. 7–11.
5. Махінько А. І. Освітні реформи в сучасній українській школі: стан, проблеми і перспективи. *Сторінки історії* : зб. наук. пр. / КНТУ України «Київський політехнічний інститут», Каф. історії, Асоц. істориків вищ. шк. України. Київ, 2010. Вип. 31. С. 214–220.
6. Паращенко Л. Державний стандарт базової та повної середньої освіти в Україні як механізм розвитку національної освітньої системи. *Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України.* 2011. № 4. С. 257–264.

ДЕРЖАВНА НАЦІОНАЛЬНА ПРОГРАМА «ОСВІТА» («УКРАЇНА ХХІ СТОЛІТТЯ») ПРО ЗМІСТ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (1993)

*А. П. Дурдас, науковий співробітник відділу педагогічного
джерелознавства та біографістики*

У ході історіографічного пошуку з'ясовано, що документ «Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»)» у працях, присвячених реформуванню загальної середньої освіти, різнобічно аналізує професор Л.Д. Березівська [1; 3; 4; 5]. Зокрема, науковець розкриває історію створення, зміст та значення розвитку шкільної освіти в незалежній Україні. У річищі досліджуваної теми коротко схарактеризуємо положення цього документа щодо розвитку змісту загальної середньої освіти.